

Ons perspectief op Common Ground

Een bijdrage aan de succesvolle realisatie van Common Ground

Ons perspectief op Common Ground

Versie 2019

Common Ground is een essentiële ontwikkeling op het gebied van de informatievoorziening van Nederlandse gemeenten gericht op het verbeteren van de dienstverlening en het sneller en wendbaarder omgaan met maatschappelijke opgaven. In dit document geven we aan hoe wij het initiatief interpreteren, welke aandachtspunten we zien en waar onze klanten op mogen rekenen. Tevens doen wij een aantal aanbevelingen waarmee wij denken dat Common Ground succesvol kan worden ontwikkeld en geïmplementeerd.

Met dit document bieden wij onze hulp aan bij de succesvolle realisatie van Common Ground.

Wat is Common Ground?¹

Common Ground is oorspronkelijk een initiatief van het informatiemanagement overleg van 100.000+ gemeenten (IMG100.000+). Common Ground beoogt de gemeentelijke informatievoorziening structureel te hervormen, met name door anders om te gaan met gegevens. Common Ground heeft snel veel naamsbekendheid en draagvlak gekregen. Common Ground is bestuurlijk omarmd door de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG²). Op 5 juni 2019 hebben de leden van de VNG ingestemd met het voorgestelde Meerjarenprogramma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering 2020–2024³, waarbij Common Ground onderdeel is van het programma Samen Organiseren⁴.

Common Ground streeft de volgende doelen⁵ na:

- Het faciliteren van een flexibelere informatievoorziening die sneller kan reageren op veranderingen;
- Benutten van schaalvoordelen om de kosten te drukken mede omdat dit platform eenvoudig te realiseren is in gezamenlijke rekencentra (gemeentelijke cloud);
- Oplossen en voorkomen van koppelproblemen;
- Verhogen van de kwaliteit van data door real-time gebruik en geen kopieverschillen;

---

¹ In dit gedeelte van dit document beogen wij beknopt aan te geven wat Common Ground is. Hiervoor gebruiken wij informatie uit verschillende bronnen (o.a. websites en documenten van VNG, VNG Realisatie en Common Ground). Voor meer informatie over Common Ground, zie <https://commonground.nl/>. Bij de introductie van Common Ground is ook een kort filmpje gemaakt, zie <https://www.youtube.com/watch?v=mXhO3PgSKss>.

Ook is in juli 2019 een mini documentaire gemaakt, zie <https://informatiebeveiliging-gemeenten.nl/2019/07/korte-docu-common-ground/>.

² Waar in dit document VNG wordt aangegeven wordt hier zowel VNG als VNG Realisatie bedoeld.

³ Meer informatie over dit programma en besluitvorming binnen de VNG, zie <https://vng.nl/onderwerpenindex/dienstverlening-en-informatiebeleid/dienstverlening-aan-inwoners-en-ondernemers/nieuws/gezamenlijke-uitvoering-gemeenten-structureel-voortgezet>

⁴ Voor meer informatie, zie <https://vng.nl/samen-organiseren>

⁵ Bron "Gemeentelijk Gegevenslandschap Aanleiding en verdieping" https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/2/24/Gemeentelijk_Gegevenslandschap_-_Beschrijving_informatiearchitectuur_v1_11.pdf. Dit is een conceptversie die ter consultatie voorligt.

- Meer aanbod creëren in de markt – meer ruimte voor innovatie;
- Delen van investeringen via hergebruik;
- Beheersing van informatieveiligheid (onder andere door het integraal gebruik van data in plaats van per kolom);
- Vergroten van de kwaliteit van de informatievoorziening (ook in termen van continuïteit en betrouwbaarheid);
- Ruimte te bieden voor lokale verbijzondering.

De Basisgedachte van Common Ground is de transformatie van de informatievoorziening door⁶:

- A. Gegevens te scheiden van de applicaties en processen waarin zij gebruikt worden.
- B. Gegevens meervoudig te gebruiken bij de bron.

De omvorming van het informatielandschap van gemeenten via Common Ground gaat een geruim aantal jaren duren. Daarbij worden de volgende architectuur- en realisatieprincipes gehanteerd⁷:

Architectuurprincipes:

- Component gebaseerd
- Open
- Vertrouwd
- Eenmalige vastlegging
- Regie op gegevens
- Standaarden

Realisatieprincipes:

- Community
- Agile
- Nieuw naast oud
- Moderne IT
- Open Source
- Uitwisseling

Hoe zien onze klanten Common Ground en wat verwachten ze van ons?

De klantenkring van Centric is divers. Naast gemeenten bedienen wij ook waterschappen en provincies. Ook ondersteunen wij regionale uitvoeringsorganisaties, zoals belastingsamenwerkingen en uitvoeringsorganisaties voor werk en inkomen.

Common Ground is een initiatief van gemeenten en vooral ook bekend bij gemeenten. Bij andere klanten binnen het publieke domein (waterschappen, provincies, en regionale uitvoeringsorganisaties) zien wij beperkte bekendheid met Common Ground en nog weinig initiatieven om aansluiting te zoeken. Wel hebben deze klanten een vergelijkbare behoefte

⁶ Deze tekst is afkomstig uit het “Groeipact Common Ground”, verderop in dit document meer over dit Groeipact.

⁷ Vanuit Common Ground is een Infographic beschikbaar waarin deze architectuur- en realisatieprincipes zijn aangegeven, zie <https://commonground.nl/file/download/54476935/Common%20Ground%20Infographic.pdf>.

aan vernieuwing. Een aantal ketenpartners (o.a. Kamer van Koophandel en Kadaster) is wel al aangehaakt. Voor het slagen van Common Ground is brede adoptie randvoorwaardelijk (de gemeente opereert immers niet in isolement).

Tussen gemeenten zijn er grote verschillen. De ene gemeente is volop met Common Ground bezig, bij de andere gemeente is men er nauwelijks mee bekend. Ook binnen gemeenten zien wij grote verscheidenheid aan bekendheid met en commitment aan Common Ground. De doelen en principes van Common Ground worden over het algemeen bestuurlijk gesteund. Op het niveau van informatiemanagers, informatiekundigen en architecten is Common Ground bekend en gedragen. Logisch, want deze ontwikkeling is vooral op initiatief van deze groep op gang gekomen. Zij zijn er het meest actief en enthousiast mee bezig. Op managementniveau en binnen de uitvoering varieert de kennis over en de houding ten opzichte van Common Ground.

Binnen gemeenten zien we 'dragers' die actief betrokken waren bij de start en (door)ontwikkeling van Common Ground en initiatieven nemen ter invulling daarvan. Ze zijn overtuigd van nut, noodzaak en haalbaarheid van Common Ground en hechten aan de uitgangspunten. Anderzijds kennen wij klanten die nut en noodzaak van Common Ground (nog) niet zien en/of vraagtekens hebben bij de haalbaarheid ervan.

Het mag duidelijk zijn dat met zo'n diversiteit in de verhouding tot Common Ground er ook geen sprake is van een eenduidige verwachting over hoe wij moeten acteren binnen Common Ground. De koplopers verwachten dat wij Common Ground volledig omarmen en onze bedrijfsstrategie en oplossingen hier op aanpassen. Klanten die meer sceptisch staan ten opzichte van Common Ground verwachten van ons dat we de ontwikkelingen wel volgen, maar hier minder prioriteit aan geven. Met deze tweede groep hebben wij ook rekening te houden.

Hoe kijken wij vanuit Centric naar Common Ground?

Centric juicht Common Ground van harte toe. Common Ground is zeker niet het eerste initiatief om meer doelmatigheid en samenhang te scheppen in de gemeentelijke informatievoorziening. Wij zien Common Ground als een oprechte en doordachte poging de doelen van die eerdere initiatieven in een zich wijzigende bestuurlijke en technische omgeving effectiever vorm te geven, met respect voor de grondwettelijke autonomie van decentrale overheden.

Wij onderschrijven de noodzaak om de gemeentelijke informatievoorziening te vernieuwen en spelen daar met onze investeringen op in. Wij vinden het een goede zaak dat gemeenten samen optrekken, de regie- en opdrachtgeversrol oppakken en tot gezamenlijke informatiemodellen, definities en meer eenheid in procesuitvoering komen. Ook wij hebben belang bij een beter afgestemde klantvraag.

Wij kunnen ons vinden in de basisgedachte van Common Ground en de geformuleerde architectuur- en realisatieprincipes. Dit hebben wij ook bekrachtigd in het zogenaamde Groeipact⁸. In dit Groeipact⁸ werken gemeenten, ketenpartners en leveranciers samen om Common Ground tot een succes te maken. Wij voelen ons mede initiatiefnemer van dit

---

⁸ Meer informatie over het Groeipact Common Ground, zie <https://commonground.nl/cms/view/54476259/wat-is-common-ground/54476642>

Groeipact en hebben dit dan ook van harte ondertekend. Wij zijn blij dat de Gebruikersvereniging Centric (GV) hetzelfde heeft gedaan. De GV heeft inmiddels een Regiegroep Common Ground ingesteld.

Met betrekking tot een aantal aspecten bij de realisatie van Common Ground zien wij aandachtspunten. In dit document doen wij hiervoor aanbevelingen. Eerder is vanuit de VNG een Position Paper i-Sourcing⁹ opgesteld waarin wordt beschreven hoe gemeenten zich willen verhouden tot aanbieders van IT-services. Wij zijn als leverancier betrokken bij de totstandkoming hiervan. In dit document worden drie sporen beschreven waarop gemeenten in de beweging naar Common Ground met elkaar en aanbieders van IT-services willen samenwerken. Ook worden een aantal gespreksthema's benoemd die gemeenten samen met aanbieders moeten uitwerken. De aanbevelingen in dit document liggen deels in het verlengde van deze Position Paper.

Gegevens betrekken bij de bron

Het principe gegevens bij de bron te betrekken vinden wij een prima uitgangspunt. Voor veel toepassingen biedt dit voordelen en kan dit waarschijnlijk zonder problemen worden gebruikt. Volledig werken op basis van gegevens vanuit de bron heeft echter forse consequenties voor continuïteit, prestatie en de mogelijkheid om data-analyses uit te voeren. De vraag is in hoeverre het wenselijk is voor bedrijfskritische toepassingen aan dit uitgangspunt vast te houden en daarmee risico's te lopen in de continuïteit van bedrijfsvoering en dienstverlening.

Ter illustratie: Bij een middelgrote gemeente moeten binnen het sociaal domein maandelijks al snel duizenden uitkeringen worden berekend. Als relevante persoonsgegevens, bijvoorbeeld geboortedatum, niet gedupliceerd mogen worden moeten voor iedere te berekenen uitkering persoonsgegevens opgehaald worden ter bepaling van leeftijd en toepasselijke norm. Dat verlengt de doorlooptijd van zo'n proces. Gelet op het aantal te verwachten bevragingen (vaak ook nog tegelijkertijd) kan het voor storing of overbelasting zorgen en bij storing geheel gemeentelijk Nederland platleggen.

Bij VNG hebben wij aangegeven dit uitgangspunt dieper onderzocht en getest te willen zien. Daarnaast gelden voor bepaalde gegevens (Basisregistratie Personen) wettelijke belemmeringen om deze bij de bron te betrekken, deze belemmeringen moeten weggenomen worden. In de Beschrijving informatiearchitectuur van het Gemeentelijk Gegevenslandschap¹⁰ wordt in § 4.1.3 aangegeven dat er technologische of technische beperkingen kunnen zijn om real-time analyses op gegevens uit te voeren en dat in die situatie (asynchrone) levering van gegevens mogelijk kan worden gemaakt. Dit is inderdaad ook een issue met betrekking tot het uitgangspunt om gegevens uitsluitend vanuit de bron te betrekken.

Een belangrijke voorwaarde om te kunnen werken op basis van gegevens uit de bron is een goed werkend mechanisme voor abonneren en attenderen op relevante wijzigingen. In het kader van de API's Zaakgericht werken is hier een eerste oplossing voor beschikbaar gekomen. In de praktijk zal moeten blijken of deze oplossing zich leent voor brede toepassing.

---

⁹ Dit document is (nog) niet door de VNG gepubliceerd, wij kunnen dus geen link hiernaar opnemen.

¹⁰ Zie https://www.gemmaonline.nl/images/gemmaonline/2/24/Gemeentelijk_Gegevenslandschap_-_Beschrijving_informatiearchitectuur_v1_11.pdf.

In vrijwel al onze applicaties is sprake van duplicatie en synchronisatie van (basis)gegevens. Zoals hiervoor aangegeven heeft werken op basis van gegevens vanuit de bron forse consequenties voor onder andere continuïteit, performance en de mogelijkheid om data-analyse uit te voeren. Aanpassing van bestaande oplossingen op dit punt heeft forse implicaties en zal de nodige tijd vergen, financiering hiervan is een aandachtspunt. In hoeverre wij deze aanpassingen doorvoeren en in welk tempo bepalen wij in overleg met onze klanten. Daarbij houden we vanzelfsprekend rekening met wettelijke eisen. Wij verwachten dat er nog enige tijd sprake zal (moeten) zijn van duplicatie en synchronisatie van (basis)gegevens. Wij ondersteunen dit met onze oplossingen en zullen dit ook gedurende die transitieperiode blijven doen.

Aanbeveling 1: Doe nader onderzoek naar de technische en juridische haalbaarheid van het uitgangspunt 'werken op basis van gegevens uit de bron'. Test oplossingen in de praktijk.

Gegevens worden gescheiden van procesapplicaties

Wij leveren een groot aantal oplossingen voor decentrale overheden. Binnen deze applicaties is veelal de scheiding tussen bedrijfslogica en data al aanwezig. Waar dat niet het geval is en bedrijfseconomisch opportuun is, gaan wij verder met deze uitsplitsing. Hierin te maken keuzes en planning worden afgestemd met onze klanten.

Een interessant aandachtspunt, ook binnen Common Ground, is de fysieke plek van data. Steeds meer zien wij, ook bij gemeenten, ontwikkelingen richting cloud. Wij spelen al langer in op de behoefte van klanten om ontzorgd te worden. Grote internationale technologiebedrijven (Microsoft, Oracle) bieden oplossingen voor opslag in de cloud. Daarbij wordt echter onvoldoende zekerheid geboden over de locatie waar de data wordt opgeslagen en wie hier toegang toe heeft. Deze problematiek speelt voor de gehele overheid. Wij willen hier, zo mogelijk samen met deze bedrijven, een oplossing bieden waarbij volledig voldaan wordt aan de hier geldende wet- en regelgeving en data gegarandeerd in Nederland blijven.

Aanbeveling 2: Definieer, zo mogelijk samen met andere overheidslagen, een strategie met betrekking tot het gebruik van (publieke en private) cloudvoorzieningen.

Gegevens zijn gebaseerd op standaard informatiemodellen

Wij juichen de ontwikkeling van gestandaardiseerde (sectorale) informatiemodellen toe. Wij zijn een groot voorstander van standaarden en hebben in het verleden laten zien een actieve rol te spelen in de ontwikkeling en implementatie hiervan. Wij spelen graag een actieve rol bij de verdere ontwikkeling van gestandaardiseerde informatiemodellen en kijken graag hoe deze geïmplementeerd kunnen worden binnen onze oplossingen. Het ligt voor de hand dat ook dit gefaseerd en in overleg met onze klanten plaatsvindt. Wij pleiten hierbij voor hergebruik van al beschikbare standaarden, zoals RSGB (Referentiemodel Stelsel van Gemeentelijke Basisgegevens) en SGR (SUWI Gegevensregister: gegevensstandaard voor het domein werk en inkomen). In het Groeipact is afgesproken dat partijen (laten) sturen op het standaardiseren van informatiemodellen per domein. Dit dient nader uitgewerkt te worden.

Aanbeveling 3: Organiseer een afstemmingsoverleg waarin partijen (Gemeenten, VNG en leveranciers) afstemmen over het standaardiseren van informatiemodellen en regel de governance daarop.

Gegevens worden door middel van API's via een gestandaardiseerde integratielaag ontsloten

Veel van onze oplossingen zijn al op basis van services (Service Oriënted Architecture) opgezet. Wij hebben afgelopen jaren al een groot aantal koppelvlakken en koppelingen ontwikkeld en op basis van services aan klanten beschikbaar gesteld. Wij hebben dus al ingespeeld op deze ontwikkeling. Toekomstige ontwikkelingen zullen wij meer op basis van API's gaan doen. Binnen de vernieuwing van Belastingen en bij de ontwikkeling van onze oplossing voor de Omgevingswet (DSO) maken wij al gebruik van deze techniek. Wij zijn betrokken bij het opstellen van de API strategie voor de Nederlandse overheid¹¹ die op dit moment ter vaststelling voorligt. Bij de ontwikkeling van API's zullen wij de hier geformuleerde principes hanteren.

Regelmatig krijgen wij verzoeken om API's te ontwikkelen ter ontsluiting van onze oplossingen, vaak wordt hierbij gerefereerd aan Common Ground. Wij verwachten dat het aantal verzoeken hiertoe komende tijd toe zal nemen. Wij roepen onze klanten op om initiatieven met elkaar af te stemmen en te coördineren, zodat duidelijkheid ontstaat over de breedte van de behoefte en de financiering. Ook dat is Samen Organiseren. Hier zien wij nadrukkelijk een rol weggelegd voor VNG en de Gebruikersvereniging Centric. Centric participeert al in API-labs en zal dit ook in toekomstige relevante API-labs blijven doen.

Komende jaren zullen wij proactief OpenAPI's¹² ontwikkelen om gegevens uit onze oplossingen te ontsluiten en functionaliteit beschikbaar te stellen. Het tempo waarin dit gebeurt is afhankelijk van prioriteiten en mogelijkheden. Wat en wanneer wij dit doen stemmen wij af met de klanten van de betreffende oplossingen.

Aanbeveling 4a: Ontwikkel een afstemmingsoverleg van gemeenten (bij voorkeur via VNG en/of de Gebruikersvereniging Centric) voor een opdrachtgeversgroep voor API's die in het Common Ground concept ontwikkeld moeten worden.

Met betrekking tot de gestandaardiseerde integratielaag is in het Groeipact opgenomen dat partijen samen zorgen voor:

- a. één (1) gestandaardiseerd integratiemechanisme, primair in de vorm van een standaard uitwisseling en secundair in de vorm van een voorziening;
- b. in handen van de overheid;
- c. waarmee gemeenten en ketenpartijen veilig en vertrouwd gegevens kunnen delen en gebruiken.

Wij constateren dat bij veel partijen op dit moment onduidelijkheid is over deze gestandaardiseerde integratielaag.

¹¹ Zie <https://docs.geostandaarden.nl/api/API-Strategie-ext/>

¹² Conform intentie Groeipact, definitie OpenAPI conform Forum Standaardisatie <https://www.forumstandaardisatie.nl/standaard/openapi-specification.>

Aanbeveling 4b: *Stel een afstemmingsoverleg in waarin partijen (Gemeenten, VNG en leveranciers) op één lijn komen m.b.t. een gestandaardiseerde integratiemechanisme.*

Complexiteit

In het verleden is door VNG en leveranciers veel energie gestoken in de standaardisatie van informatiemodellen (o.a. de Gemeentelijke Functionele Ontwerpen). Dit is ingewikkeld gebleken. Zeker daar waar domeinen elkaar raken of overlappen bleek het lastig tot uniforme toepassing van informatiemodellen en gegevensbegrippen te komen (bijvoorbeeld een eenduidige definitie van het inkomensbegrip). Standaardisatie van informatiemodellen is en blijft complex.

Iedere gemeente heeft vele applicaties in gebruik. Voor veel gemeenten is dat op dit moment al nauwelijks te overzien. Bij de beoogde realisatie van Common Ground gaat een situatie ontstaan dat een gemeente van een nog veel groter aantal kleinere functionele componenten (apps, applicaties, API's, et cetera) van veel meer leveranciers gebruik gaat maken. De gemeente wordt dan systeemintegrator. Kan de gemiddelde gemeente dat? Het is daarbij, ondanks afspraken over standaardisatie van gegevensmodellen, de vraag in hoeverre die componenten functioneel goed op elkaar aansluiten. Wij verwachten dat gemeenten, zeker voor bedrijfskritische toepassingen, behoefte blijven houden aan op elkaar afgestemde functionele componenten binnen integrale oplossingen.

Aanbeveling 5: *Blijf samenwerken met leveranciers bij ontwikkeling, integratie én beheer van functionele componenten om te kunnen migreren van de huidige situatie naar de realisatie van de ambities van Common Ground.*

Transitiestrategie

Wij willen als Centric graag vanaf het begin voldoende aandacht besteden aan de migratie van de huidige naar de gewenste situatie in het kader van Common Ground. De hiervoor genoemde Realisatieprincipes bepalen dat nieuw naast oud wordt ontwikkeld. Aangegeven wordt dat bestaande voorzieningen nog 5 tot 10 jaar in gebruik zullen blijven. Wij lezen dat *“In gebruik zijnde applicaties die niet conform de principes van Common Ground of het Gemeentelijk Gegevenslandschap werken stapsgewijs worden uitgefaseerd (bijvoorbeeld door bij vervangingstrajecten te eisen dat conform de nieuwe principes wordt gewerkt).”* En dat *“geen compromissen worden gesloten m.b.t. de gewenste situatie”*. Wij achten het noodzakelijk op korte termijn helderheid te hebben over de impact van deze uitfasering. Die impact zal niet gering zijn en die impact heeft effecten bij leveranciers, maar zeker ook bij gemeenten. Aanpassing van bestaande applicaties aan de principes van Common Ground en vervanging van applicaties die hier niet aan kunnen gaan voldoen, vraagt in ieder geval tijd en waarschijnlijk forse investeringen (zie volgende paragraaf). Belangrijker nog is dat langdurig meerdere systemen naast elkaar bestaan. De ‘klassieke wereld’ staat dan naast de ‘nieuwe wereld’ van Common Ground. Gemeenten anticiperen daar al op door in aanbestedingen te eisen dat de aan te bieden oplossingen volledig voldoen aan de principes van Common Ground. In de eerder gememoreerde Position Paper I-Sourcing van de VNG wordt hiervoor een drie-sporen aanpak beschreven.

Er is een enthousiaste community met Common Ground bezig. Daaruit zien wij veel initiatieven (o.a. binnen de zogenaamde API-labs). Waar mogelijk participeren wij vanuit Centric. Om de samenhang hierin te borgen, de juiste prioriteiten te stellen en het uit de technische sfeer te halen is regie noodzakelijk.

Wij hebben voor het onderwerp Transitiestrategie aandacht gevraagd bij de VNG en dit ook als belangrijk aandachtspunt aangegeven voor het Groeipact.

Aanbeveling 6: *Werk met medeondertekenaars van het Groeipact aan concrete en snelle invulling van wat Common Ground gaat worden, maak afspraken over de weg er naar toe (transitie/migratie) en hoe de governance hierop in te richten.*

Financiering

De financiering is een aandachtspunt dat tot op heden binnen Common Ground onderbelicht is. Realisatie van Common Ground vergt een forse investering. Wij schatten dat deze in de honderden miljoenen gaat lopen. Wie analyseert de te verwachten kosten en de financiering van Common Ground? En wie zorgt ervoor dat ook de financiële impact wordt meegenomen van het naast elkaar bestaan van oud en nieuw?

Financiering van lopende initiatieven in Common Ground is een acuut aandachtspunt. Gemeenten verwachten dat leveranciers hierin (voor)investeren. Mag dit van ons verwacht worden nu Common Ground bedoeld is om gemeenten meer in de regie- en opdrachtgeversrol te plaatsen en er op dit moment geen helderheid is over het einddoel, noch over de weg daarnaartoe (zie aanbeveling 6)? Houd daarbij rekening met lopende investeringen en vervroegde afschrijvingen als radicaal ingespeeld moet worden op nieuwe ontwikkelingen binnen Common Ground. Het gaat immers niet alleen om (des)investeringen van ons, maar ook van gemeenten in licenties, implementatie en opleiding van medewerkers. Dit is een urgent onderwerp van gesprek voor alle betrokken partijen.

Een actueel voorbeeld ter illustratie. Afgelopen jaren is door leveranciers en gemeenten fors geïnvesteerd in een standaard voor het koppelen van systemen bij zaakgericht werken. Inmiddels is de standaard Zaak- en Documentenservices door leveranciers breed geadopteerd en worden steeds meer koppelingen met deze standaard uitgerold. Er staan nog veel projecten gepland voor implementatie. De investering die wij en onze collega-leveranciers hebben gedaan om deze koppeling in onze oplossingen in te bouwen is nog niet terugverdiend. In het kader van Common Ground is een 'nieuwe' standaard ontwikkeld in de vorm van API's zaakgericht werken als de opvolger van de standaard Zaak- en Documentenservices (die dus zo oud nog niet is, alleen gebaseerd op een ander type API). Gemeenten verwachten dat wij deze API's binnen onze oplossingen gaan ondersteunen en hierin investeren. Vanuit Common Ground worden leveranciers opgeroepen deze API's in hun applicaties in te bouwen; gemeenten zouden dit kunnen eisen in aanbestedingen¹³. Ook wordt verwacht dat de 'oude' standaard nog ondersteund blijft omdat niet alle systemen binnen afzienbare tijd de nieuwe API's ondersteunen. Dat confronteert ons met dubbele kosten, desinvesteringen en onduidelijk perspectief op het terugverdienen van de investering in de API's zaakgericht werken.

Aanbeveling 7: *Onderzoek samen met leveranciers de kosten van de overgang naar Common Ground en maak een reële schatting van de toekomstige opbrengsten. Houd daarbij rekening met transitiekosten en vervroegde afschrijvingen bij alle partijen.*

¹³ Zie publicatie op website Common Ground <https://commonground.nl/news/view/54476746/api's-voor-zaakgericht-werken-gereed-voor-gebruik-door-leveranciers>

Open Source

De Realisatieprincipes van Common Ground geven de voorkeur aan open source software. Het gebruik van open source binnen de Nederlandse overheid is al een aantal jaren een aandachtspunt. Logisch dat dit punt in het kader van Common Ground opnieuw op tafel komt. Door het gebruik van open source kan de (ervaren) leveranciersafhankelijkheid beperkt worden. Wij hebben tot nog toe onze oplossingen als proprietary software ontwikkeld vanwege de waarde van de inhoudelijke deskundigheid die wij in deze software vastleggen en omdat wij deze software voor eigen rekening en risico realiseren. Daarbinnen maken wij overigens al in ruime mate gebruik van open source componenten. Wij zien ruimte om de realisatie van Common Ground meer in de vorm van open source software te doen. Voor bedrijfskritische processen is de mate waarin met open source zekerheid kan worden geboden op het gebied van continuïteit en aanspreekbaarheid een aandachtspunt. Onduidelijk is in hoeverre dit mogelijk is en gemeenten hier risico in willen lopen. Het is wenselijk hier gezamenlijk duidelijkheid over te krijgen.

Aanbeveling 8: *Onderzoek in welke mate het mogelijk c.q. wenselijk is open source toe te passen voor bedrijfskritische processen.*

Berichtgeving en leren van het verleden

Common Ground bouwt voort op eerdere ervaringen in het domein van de gemeentelijke informatievoorziening. We beschikken daardoor over veel 'lesmateriaal' (de GBA, GFO's, GemNet, Egem, StUF, Regionale Rekencentra, Modelcontracten, Leveranciersplatforms, certificering, de kracht van wetgeving bij standaardisatie). Die ervaringen nopen tot enige bescheidenheid: uiteindelijk is samenwerking tussen gemeenten een zaak van vertrouwen, elkaar overtuigen en bij de les houden. Dat neemt niet weg dat we de afgelopen jaren gezamenlijk (gemeenten, VNG en leveranciers) veel hebben neergezet en bereikt. Wij roepen op oog te blijven houden voor de zaken van waarde in de huidige situatie. In het enthousiasme rond Common Ground en de wens "alles anders en beter te doen" gaan we makkelijk voorbij aan de situatie van vandaag, waarin alles gewoon functioneert. De kunst is het nieuwe te bouwen vanuit een stabiele en goed bestuurd aanpak.

Aanbeveling 9: *Erken dat de huidige situatie het logische gevolg is van de gegroeide relatie tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Leer van de vele ervaringen waar Common Ground op voortbouwt. Partijen hebben elkaar ook nu nodig om Common Ground tot een succes te maken.*

Wat mogen gemeenten van ons verwachten in het kader van Common Ground?

Zoals uit het voorgaande blijkt zijn wij positief kritisch over de ontwikkelingen binnen Common Ground. Het is een beweging die nog in ontwikkeling is en waarvan een aantal facetten nog scherper in beeld moeten worden gebracht. Binnen onze klantengroep is sprake van een grote mate van diversiteit in houding ten opzichte van Common Ground. Migratiestrategie en financiering zijn, ook bij die relaties, nog onvoldoende onder de aandacht.

Neemt niet weg dat wij een actieve rol in de ontwikkelingen rondom Common Ground (willen) spelen. Daarbij zetten wij onze schaarse middelen selectief in, bij voorkeur in samenspraak met VNG en uiteraard met onze Gebruikersvereniging Centric. Wij verwachten bereidheid vanuit de gemeenten daarbij hun opdrachtgeverschap te professionaliseren. Bij nieuwe ontwikkelingen nemen wij de basisgedachte van Common Ground als basis, conform afspraken in het Groeipact.

Vragen

Heeft u vragen, reacties of suggesties naar aanleiding van dit document? Neem dan contact op met Ron Bartels via ron.bartels@centric.eu of 06 53783131.